

Jan Józef Bartczak, ur. 09.01.1947 r.

W latach 1980-1982 zatrudniony w Miejskim Przedsiębiorstwie Komunikacyjnym w Lublinie. W tym czasie zaangażował się w działalność NSZZ "Solidarność" Regionu Środkowo-Wschodniego, którego został przewodniczącym. Dnia 14 grudnia 1981 r. podczas powrotu z I Krajowego Zjazdu NSZZ "Solidarność" w Gdańsku został zatrzymany i internowany na mocy decyzji Komendanta Wojewódzkiego MO w Toruniu. Umieszczony w Ośrodkach Odosobnienia kolejno w Potulicach i Strzebielinku. Zwolniony z internowania dnia 9 grudnia 1982 r. Od 1983 r. przebywał na emigracji w Republice Federalnej Niemiec. W dniach 25 stycznia oraz 15 lutego 1984 r. udzielił wywiadu rozgłośniom radiowym „Wolna Europa” i „Głos Ameryki”, w którym przedstawił sytuację polityczną w Polsce.

Wiesław Cichoń, ur. 26.04.1954 r.

W 1977 r. współzałożyciel Studenckiego Komitetu Solidarności w Poznaniu, słuchacz Uniwersytetu Latającego. W latach 1978-1980 współorganizator wykładów Towarzystwa Kursów Naukowych i kolporter wydawnictw niezależnych. W 1978 r. współtwórca Biblioteki Społecznej Antoniego Stawikowskiego w Toruniu. Organizator akcji ulotkowych i plakatowych. W latach 1978-1980 wielokrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany. Aresztowany dnia 20 sierpnia 1980 r., zwolniony z aresztu 1 września 1980 r. na mocy Porozumień Sierpniowych. Od września 1980 r. organizator NSZZ „Solidarność” w Warszawskiej Spółdzielni Spożywców "Społem" w Toruniu, Przewodniczący Komitetu Założycielskiego, członek Prezydium Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego w Toruniu, redaktor naczelny niezależnego pisma „Wolne Słowo”, założyciel Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania w Toruniu. W okresie od 13 grudnia 1981 do 10 grudnia 1982 r. internowany w Ośrodkach Odosobnienia w Potulicach i Strzebielinku. W latach 1983-1986 członek podziemnej Regionalnej Komisji Wykonawczej „Solidarności” w Toruniu, koordynator kontaktów w Regionie, szef grup ulotkowych, wykładowca Wszechnicy Związkowej. W 1983 r. autor tekstów dla pierwszego w Toruniu Radia „Solidarność”. W 1989 r. członek Komitetu Obywatelskiego NSZZ "Solidarność" w Toruniu. Przez cały okres prowadzonej działalności związkowej inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa.

Adam Dolata, ur. 27.12.1948 r.

W latach 1980 - 1981 aktywny działacz NSZZ „Solidarność” w Toruńskich Zakładach Urządzeń Okrętowych „Towimor” w Toruniu. Uczestnik strajków sierpniowych, wybrany członkiem powołanego w dniu 21 sierpnia 1980 r. prezydium komitetu strajkowego. Jeden z sygnatariuszy rezolucji podpisanej w dniu 22 sierpnia 1980 r. będącej wyrazem solidarności z postulatami wysuniętymi przez strajkujące załogi robotnicze Wybrzeża. Od końca listopada 1981 r. aktywny członek Klubu Rzeczypospolitej Samorządnej „Wolność–Sprawiedliwość–Niepodległość” w Toruniu. W okresie 1980-1981 inwigilowany przez SB. Za prowadzoną działalność związkową internowany w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 30 czerwca 1982 r. w Ośrodkach Odosobnienia w Potulicach i Strzebielinku. Po zwolnieniu z internowania wyemigrował do USA.

Krzysztof Gołębiowski, ur. 29.08.1957 r.

Będąc studentem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu został tymczasowo aresztowany dnia 3 lutego 1982 r. i osadzony w Areszcie Śledczym w Toruniu. Powodem zatrzymania był fakt posiadania w celu rozpowszechnienia ulotek i innych materiałów bezdebitowych sygnowanych przez NSZZ „Solidarność”. Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy uchylił zastosowany wobec ww. areszt tymczasowy w dniu 19 lipca 1982 r. uniewinniając jednocześnie oskarżonego od zarzucanego mu czynu.

Zbigniew Heldt, s. Leszka, ur. 26.10.1955 r.

Pracownik Rejonowego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Toruniu. Członek NSZZ „Solidarność”, pełniący funkcję w straży robotniczej Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność”. W dniu 8 marca 1982 r. w trakcie rozmowy ostrzegawczej przeprowadzonej przez funkcjonariusza SB w Toruniu wyraził zdecydowany sprzeciw wobec wprowadzenia stanu wojennego i pacyfikacji kopalni „Wujek” oraz deklarował swoją gotowość do podjęcia strajku mającego na celu ukaranie winnych tamtych wydarzeń. Krytycznie ocenił ówczesne władze oraz zdecydowanie określił swoją przynależność związkową i poparł działania NSZZ „Solidarność”. Za przyjętą wówczas postawę został uznany za osobę „mogącą naruszać ustanowiony porządek prawny w okresie stanu wojennego”. Został internowany w okresie od 17 marca 1982 do 29 kwietnia 1982 r. w Ośrodkach Odosobnienia w Potulicach i Strzebielinku. Po zwolnieniu z internowania inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa do listopada 1982 r.

Maria Kalas, ur. 25.08.1961 r.

Będąc studentką Wydziału Filologii Polskiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu aktywnie zaangażowała się w kolportaż nielegalnych wydawnictw „Solidarności” w środowisku studenckim. W dniu 5 czerwca 1984 r. po dokonaniu przeszukania w miejscu zamieszkania, została tymczasowo aresztowana i objęta śledztwem w sprawie rozpowszechniania nielegalnych wydawnictw na terenie domów studenckich UMK w Toruniu. Decyzją Prokuratury Rejonowej w Toruniu z dnia 25 czerwca 1984 r. została umieszczona w Areszcie Śledczym w Bydgoszczy. W dniu 9 lipca 1984 r. uchylono zastosowany wobec ww. areszt tymczasowy zastępując go dozorem milicyjnym. Zwolniona z aresztu w dniu 10 lipca 1984 r. Dnia 2 sierpnia 1984 r. Prokuratura Rejonowa w Toruniu umorzyła śledztwo na podstawie ustawy o amnestii z dnia 21 lipca 1984 r. W związku z prowadzoną działalnością opozycyjną inwigilowana przez SB do 1988 r.

Katarzyna Kałamajska-Liszczyńska, ur. 17.03.1954 r.

Będąc studentką Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu aktywnie zaangażowała się w działalność opozycyjną. Od 1981 r. była jedną z osób prowadzących Bibliotekę Społeczną w Toruniu, która stanowiła zaplecze naukowe dla toruńskiego Towarzystwa Kursów Naukowych oraz Studenckiego Komitetu Solidarności. Zajmowała się kolportażem nielegalnych wydawnictw wśród studentów UMK. Wchodziła w skład zespołu największego podziemnego „Wydawnictwa Kwadrat” w Toruniu. Z powodu prowadzonej działalności opozycyjnej była inwigilowana przez SB do 1983 r. oraz zastrzeżono jej wyjazdy zagraniczne na okres dwóch lat.

Wiesława Kiełpińska-Surdyka, ur. 15.04.1951 r.

Działaczka NSZZ „Solidarność”, Konfederacji Polski Niepodległej, Regionalnego Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania w Bydgoszczy oraz Bydgoskiego Komitetu Obrony Więźniów Politycznych, wydającego biuletyn „Będziemy wolni”. Inwigilowana przez organy bezpieczeństwa państwa z powodu niezaprzeczenia działalności związkowej w NSZZ „Solidarność” po wprowadzeniu stanu wojennego, polegającej na sporządzaniu i rozpowszechnianiu nielegalnych ulotek. Od dnia 3 kwietnia 1982 r. poszukiwana listem gończym wydanym przez Wojskową Prokuraturę Garnizonową w Bydgoszczy. Została aresztowana w dniu 13 kwietnia 1982 r. Do dnia 16 czerwca 1982 r. pozbawiona wolności i osadzona w Zakładzie Karnym w Bydgoszczy - Fordonie oraz Zakładzie Karnym nr 1 w Grudziądzu. W lutym 1984 r. z powodów politycznych wyemigrowała na stałe do Kanady.

Mariusz Jan Klimaszewski, ur. 02.02.1961 r.

Będąc studentem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu działał w organizacji młodzieżowej „Niepodległość” zajmującej się kolportażem nielegalnych wydawnictw na terenie Włocławka. Dnia 31 stycznia 1982 r. został zatrzymany i oskarżony przez Wojskową Prokuraturę Garnizonową w Bydgoszczy o drukowanie i kolportowanie w okresie od 18 stycznia do 31 stycznia 1982 r. we Włocławku ulotek o treści antypaństwowej. Tymczasowo aresztowany postanowieniem Prokuratury Garnizonowej w Bydgoszczy z dnia 1 lutego 1982 r. i osadzony w Zakładzie Karnym we Włocławku. Skazany wyrokiem Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy z dnia 20 marca 1982 r. na karę 3 lat i 6 miesięcy więzienia oraz

pozbawienia praw publicznych na okres 3 lat. Osadzony w Zakładzie Karnym w Potulicach. Sąd POW w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 16 grudnia 1982 r. udzielił ww. przerwy w karze pozbawienia wolności na okres 1 roku począwszy od dnia 21 grudnia 1982 r. Dnia 1 sierpnia 1983 r. Sąd POW w Bydgoszczy darował resztę orzeczonej wcześniej kary pozbawienia wolności oraz karę dodatkową pozbawienia praw publicznych na okres 3 lat na podstawie ustawy o amnestii z dnia 21 lipca 1983 r. Po wyjściu na wolność do lipca 1985 r. był inwigilowany przez SB.

Elżbieta Lassota, ur. 21.08.1943 r.

Od 1980 r. członkini Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Ośrodku Badawczo Rozwojowym Elektronicznych Układów Specjalistycznych „Mera” w Toruniu. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuowała działalność związkową. Zajmowała się kolportażem nielegalnych ulotek i wydawnictw „Solidarności” na terenie zakładu pracy. W związku z prowadzoną działalnością związkową, w dniu 7 czerwca 1982 r. po dokonaniu przeszukania w miejscu zamieszkania została tymczasowo aresztowana i umieszczona w areszcie KWMO w Bydgoszczy i objęta postępowaniem prokuratorskim. Zwolniona w dniu 2 lipca 1982 r. Postępowanie zawieszono w dniu 31 sierpnia 1982 r., następnie z powodu braku dostatecznych dowodów winy w dniu 17 marca 1983 r. postępowanie zostało umorzone.

Jerzy Lassota, ur. 08.10.1944 r.

Od 1980 r. członek NSZZ „Solidarność” w toruńskim Przedsiębiorstwie Geofizyki Morskiej i Lądowej „Geofizyka”, gdzie zajmował się kolportażem wydawnictw podziemnych. Członek Tajnej Komisji Zakładowej w „Geofizyce”. Współzałożyciel, redaktor i drukarz podziemnego pisma zakładowego „Geofon”. W latach 1985-1986 drukarz podziemnego „Toruńskiego Informatora Solidarności”. Szef grupy zajmującej się rozrzucaniem ulotek wzywających do bojkotu wyborów w 1985 r. w Toruniu. W latach 1987-1988 członek i współzałożyciel Niezależnego Ruchu Społecznego „Ziemia Chełmińska”. W 1987 r. w jego mieszkaniu dokonano przeszukania. Za prowadzenie działalności związkowej zastrzeżono mu dwukrotnie możliwość wyjazdów za granicę w latach 1983-1988. Inwigilowany przez SB w Toruniu do 1989 r.

Michał Leszczyc-Grabianka, ur. 08.03.1946 r.

Od 1980 r. członek NSZZ „Solidarność” w Toruńskim Przedsiębiorstwie Przemysłu Drzewnego w Toruniu, przewodniczący Komitetu Założycielskiego, następnie Komisji Zakładowej oraz członek NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” oddelegowany przez Zarząd Regionu Toruńskiego do organizowania struktur związkowych w środowisku wiejskim. Autor i redaktor pism niezależnych „Rzeczychłopska” i „Rota”. Organizator Wojewódzkiego Zjazdu „Solidarności Chłopskiej” w Toruniu w dniu 1 lutym 1981 r. Aktywny uczestnik zebrań komitetów założycielskich na terenie woj. toruńskiego. W 1981 r. pełnomocnik Zarządu Wojewódzkiego „Solidarności” Rolników Indywidualnych. Inicjator i współorganizator największej akcji protestacyjnej lokalnych struktur „Solidarności” Rolników Indywidualnych, strajku w siedzibie Zjednoczenia „Cukrownie Toruńskie” trwającego od 12 listopada do 13 grudnia 1981 r. i zarazem członek Komitetu Strajkowego uczestniczący w rozmowach z władzami. W związku z prowadzoną działalnością związkową został internowany w okresie od 15 grudnia 1981 r. do 24 lutego 1982 r. w Ośrodku Odosobnienia w Potulicach. Po zwolnieniu z internowania kontynuował działalność opozycyjną zostając aktywnym członkiem powstałego w 1982 r. Ruchu Oporu Rolników „Solidarność” Regionu Toruńskiego oraz angażując się w działalność Duszpasterstwa Rolników. Będąc członkiem Diecezjalnego Referatu Duszpasterstwa Rolników podejmował aktywne działania organizatorskie spotkań szkoleniowych aktywu świeckiego Duszpasterstwa Rolników w woj. bydgoskim i toruńskim. Organizator prelekcji, inicjator i współorganizator Mszy za Ojczyznę oraz Tygodni Kultury Chrześcijańskiej w parafiach woj. toruńskiego. Utrzymywał kontakty z czołowymi działaczami opozycyjnymi woj. bydgoskiego i toruńskiego oraz zajmował się kolportażem nielegalnych wydawnictw w środowisku wiejskim. Zatrzymany dnia 12 listopada 1983 r. podczas nielegalnego zebrania zorganizowanego w mieszkaniu jednego z działaczy opozycji toruńskiej, następnie przewieziony na przesłuchanie i poddany przeszukaniu. W 1988 r. przy pomocy Kurii Biskupiej w Pelplinie założył, redagował i wydawał pismo „Siewca” rozprowadzane w kościelnej sieci kolportażu. Dnia 23

listopada 1988 r. wybrany do składu Ogólnopolskiej Komisji Episkopatu ds. Duszpasterstwa Rolników. Dnia 10 lutego 1989 r. został rzecznikiem Tymczasowego Prezydium reaktywowanego NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Przez cały okres prowadzonej działalności inwigilowany przez SB.

Lucja Lewicka, ur. 02.01.1945 r.

Jedna z głównych aktywistek „Solidarności” regionu toruńskiego. Pracownik naukowy Wydziału Biologii UMK w Toruniu i członkini Komisji Uczelnianej NSZZ „Solidarność”. Pełniła funkcje lektora pierwszego MKZ NSZZ „Solidarność” oraz delegata na walne zebrania NSZZ „Solidarność” przy UMK. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuowała działalność związkową zajmując się kolportażem materiałów bezdebitowych o treści antykomunistycznej wśród pracowników UMK w Toruniu. Za powyższe została internowana w okresie od 27 stycznia do 14 marca 1982 r. w Ośrodkach Odosobnienia w Darłównku i Gołdapi. Po zwolnieniu z internowania inwigilowana przez SB w Toruniu.

Teresa Jadwiga Łuczak , ur. 12.10.1953 r.

Działaczka NSZZ „Solidarność” w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Elektronicznych Układów Specjalizowanych „Mera” w Toruniu. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuowała działalność związkową czynnie angażując się w kolportaż podziemnych wydawnictw w miejscu pracy, a także organizowanie łączności między członkami „Solidarności” w kilku toruńskich zakładach. W dniu 7 czerwca 1982 r. została zatrzymana i Postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Toruniu z dnia 9 czerwca 1982 r. tymczasowo aresztowana. Osadzona kolejno w Zakładzie Karnym w Grudziądzu, Areszcie KWMO w Wąbrzeźnie i Areszcie KWMO w Bydgoszczy. Zwolniona z aresztu dnia 2 lipca 1982 r. Dnia 31 sierpnia 1982 r. śledztwo wobec ww. zostało zawieszono, a w dniu 17 marca 1983 r. Prokuratura Rejonowa w Toruniu umorzyła dalsze postępowanie.

Jerzy Matyjek, ur. 14.11.1926 r.

Lekarz w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Toruniu, prezes toruńskiego Klubu Inteligencji Katolickiej. Od lat 70-tych XX wieku zaangażowany w działalność opozycyjną. W sierpniu 1980 r. doradca Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w Zakładach Urządzeń Okrętowych „Towimor” w Toruniu. W grudniu 1980 r. członek toruńskiego MKZ. Uczestnik I Krajowego Zjazdu NSZZ „Solidarność” w Gdańsku. Współtwórca i aktywny działacz toruńskiego Komitetu Obrony Więźniów za Przekonania. Po wprowadzeniu stanu wojennego został internowany w okresie od 13 grudnia 1981 r. do 24 lutego 1982 r. w Ośrodkach Odosobnienia w Potulicach i Jaworzu. Zwolniony na skutek interwencji biskupa chełmińskiego M. Przykuckiego na rzecz uwięzionych członków KIK. Po zwolnieniu z internowania został odwołany z dotychczas pełnionej funkcji ordynatora Oddziału Neurologicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Toruniu. Na skutek protestu lekarzy został przywrócony na stanowisko. W latach 80-tych funkcjonariusze toruńskiej służby bezpieczeństwa wielokrotnie przeprowadzali rozmowy ostrzegawcze z ww. z powodu prezentowanej przez niego krytycznej postawy wobec ówczesnej sytuacji w kraju.

Antoni Mężydło, ur. 23.08.1954 r.

Od 1977 r. będąc studentem Politechniki Gdańskiej i Uniwersytetu Gdańskiego współpracował z Komitetem Samoobrony Społecznej „KOR” i gdańskim Studenckim Komitetem Solidarności oraz zajmował się kolportażem wydawnictw niezależnych. W 1978 r. współorganizator Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża. W latach 1979-1980 organizował wykłady Towarzystwa Kursów Naukowych. Inwigilowany przez SB w Gdańsku. Po powrocie do rodzinnej miejscowości Omule inwigilację kontynuowała SB w Olsztynie. Do 1981 r. prowadził działalność związkową jako członek Zarządu Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego pozostawał w ukryciu. W latach 1983-1988 współorganizator druku i kolportażu podziemnej Oficyny Wydawniczej „Kwadrat” w Toruniu. Dnia 2 marca 1984 r. w ramach tzw. „porwań toruńskich” został uprowadzony, więziony i torturowany przez funkcjonariuszy OAS (Organizacja Anty Solidarność - grupy specjalnej SB z Torunia) w okolicach Okonina, a następnie w dniu 4 marca 1984 r. pozostawiony na wysypisku śmieci w Brodnicy. Inwigilowany przez SB w Toruniu do 1987 r.

Maria Nencka-Borowiecka, ur. 12.09.1935 r.

Od września 1980 r. była członkiem Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Wojewódzkiej Przychodni Zdrowia Psychicznego w Toruniu. Delegat na I WZD Regionu Toruńskiego w lipcu 1981 r. oraz ekspert na I KZD NSZZ „Solidarność” we wrześniu 1981 r. Po 13 grudnia 1981 r. działała w podziemnych strukturach opozycyjnych. W pierwszych dniach stanu wojennego w jej mieszkaniu i z jej pomocą grupa młodzieżowa sporządzała nielegalne plakaty rozwieszane w Toruniu. Od 1982 r. prowadziła w swoim mieszkaniu punkt kontaktowy i magazyn wydawnictw podziemnych oraz zajmowała się kolportażem w środowisku służby zdrowia. Działaczka Rejonowego Komitetu Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności, Zwolnionym z Pracy i ich Rodzinom przy kościele Wniebowstąpienia NMP w Toruniu, współorganizatorka Mszy za Ojczyznę. Współpracowniczka Regionalnej Komisji Wykonawczej „Solidarności” Regionu Toruńskiego. W latach 1983-1985 opiekowała się Opozycyjnym Ruchem Młodzieży Licealnej w Toruniu. Udostępniała mieszkanie na spotkania Wszechnicy Młodzieżowej oraz redakcji podziemnego pisma „Grześ”. Pośredniczyła w kolportażu ulotek, prasy oraz wydawnictw podziemnych prowadzonym w toruńskich szkołach. W 1987 r. współtworzyła Niezależny Ruch Społeczny Ziemi Chełmińskiej, działający na rzecz poprawy warunków socjalnych społeczeństwa, pełnej demokracji i samorządności oraz ochrony praw człowieka. Wraz z innymi działaczami tego ruchu zainicjowała i zrealizowała wmurowanie w Kościele Św. Stanisława Kostki w Warszawie tablicy pamiątkowej ku czci ks. J. Popieluszki. Sygnatariuszka dokumentu założycielskiego Toruńskiego Porozumienia Obywatelskiego z dnia 14 sierpnia 1988 r., koordynującego działania ugrupowań niezależnych dla dobra mieszkańców Regionu Toruńskiego.

Marcin Orłowski, ur. 01.10.1970 r.

W wieku 15 lat, będąc uczniem ostatniej klasy Szkoły Podstawowej uczestniczył w akcji ulotkowej prowadzonej w czasie Mszy za Ojczyznę, zorganizowanej w parafii pod wezwaniem św. Józefa w Toruniu. W 1987 r. wydrukował samodzielnie pierwsze ulotki, które zostały rozkolportowane wśród uczniów IV LO w Toruniu, a także prowadził tzw. „mały sabotaż” poprzez wykonywanie napisów „solidarnościowych” oraz wrzucanie do szkolnych gablot materiałów opozycyjnych. Redaktor wielu pism niezależnych ukazujących się w Toruniu takich jak „Pochop” – Pismo Młodzieży Torunia”, „Tadzio” – pismo IV LO w Toruniu, „Droga” – pismo II LO w Toruniu. Autor tekstów do „Impulsu” – pisma Ruchu Wolność i Pokój w Toruniu oraz kolporter nielegalnych wydawnictw pochodzących z Wrocławia, Gdańska i Warszawy. W 1988 r. w czasie akcji rozklejania plakatów został zatrzymany przez SB i przez kilka godzin przesłuchiwany. Wiosną 1989 r. współtworzył Młodzieżowe Koło Sympatyków „Solidarności” i rozpoczął sprzedaż wydawnictw niezależnych oraz organizował dla młodzieży szkolnej pokazy zakazanych przez cenzurę filmów. W czasie kampanii wyborczej w 1989 r. był inicjatorem i koordynatorem akcji polegającej na demaskowaniu kandydatów PZPR ukrywających się pod szyldem „niezależności” poprzez stemplowanie ich plakatów wyborczych skrótem „PZPR”.

Bogusław Perczak, ur. 03.05.1936 r.

Ścisłe związany z toruńskim środowiskiem opozycyjnym. Po wprowadzeniu stanu wojennego jeden z najaktywniejszych jego członków. Zaangażowany w kolportaż niezależnych wydawnictw i podziemnych ulotek. Członek Tajnej Komisji Zakładowej „Solidarności” w Fabryce Maszyn Budowlanych „Bumar” w Toruniu. W 1982 r. został przewodniczącym podziemnego Tymczasowego Prezydium Zarządu Regionu, przekształconego w maju 1983 r. w Międzyzakładowy Komitet Porozumiewawczy, który był reprezentacją największych toruńskich zakładów pracy. Jeden z organizatorów uczczenia pamięci ofiar stanu wojennego w dniu 1 listopada 1982 r. na toruńskim cmentarzu przy ulicy Wybickiego.

Antoni Pieczulski, ur. 08.11.1953 r.

Po wprowadzeniu stanu wojennego został powołany na ćwiczenia wojskowe rezerwistów w Wojskowym Obozie Specjalnym w Chełmnie n/Wisłą, gdzie przebywał w okresie od 5 listopada 1982 r. Zwolniony w dniu 19 listopada 1982 r. z powodu choroby. Ćwiczenia te nie miały nic wspólnego z realizacją zadań związanych z obronnością państwa czy podnoszeniem umiejętności żołnierskich, natomiast służyły odizolowaniu

przeciwników politycznych ówczesnej władzy, walce z opozycją oraz stanowiły dotkliwą represję polityczną wobec ww. osoby i nie miały oparcia w obowiązującym porządku prawnym.

Wojciech Polak, ur. 22.02.1962 r.

Od października 1980 r. członek Komitetu Założycielskiego Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Wydziale Humanistycznym UMK w Toruniu, następnie od lutego 1981 r. członek Zarządu Wydziałowego i Uczelnianego NZS. Jeden z przywódców studenckiego strajku solidarnościowego na UMK, przeprowadzonego na przełomie listopada i grudnia 1981 r. Po wprowadzeniu stanu wojennego, współkierował pracami tajnego NZS UMK. W latach 1982-1983 był jednym z założycieli, a także współorganizatorem druku, redaktorem i autorem tekstów w podziemnych pismach NZS takich jak „Jeszcze Tym Razem”, „Pismo Akademickie”, „Gryf”, „Immunitet” oraz „Rezonans”, wydawanym w Olsztynie. Poza działalnością w ruchu studenckim, aktywnie współpracował z podziemnymi strukturami „Solidarności” w Toruniu. Zajmował się drukiem i kolportażem pism drugiego obiegu, organizowaniem manifestacji i akcji ulotkowych w święta 1-3 maja oraz rocznice ważnych wydarzeń historycznych. Współpracował z Komitetem Obrony Więzionych za Przekonania, uczestniczył w Mszach za Ojczyznę. W latach 1986-1987 był autorem artykułów w toruńskim piśmie „Solidarność Walcząca” oraz redaktorem pisma „Chrześcijański Ruch Społeczny”. W 1988 r. wspierał odradzające się struktury NZS UMK. Od 1988 r. należał do Zarządu Pomorskiego Klubu Społecznego. W związku z prowadzoną działalnością opozycyjną był przesłuchiwany, poddawany rewizjom i aresztowany na 48 godzin oraz zastrzeżono mu wyjazdy zagraniczne na okres dwóch lat.

Adam Ronowski, ur. 27.12.1955 r.

Aktywny działacz NSZZ „Solidarność” na terenie Grudziądza. Współtwórca struktur „solidarnościowych” w Pomorskiej Odlewni i Emalierni w Grudziądzu. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaniechał działalności związkowej. Uczestniczył w rozpowszechnianiu prasy podziemnej. Od czerwca 1982 r. był zaangażowany w wydawanie i kolportaż Biuletynu Informacyjnego Podregionu Grudziądz „ISKRA”. W listopadzie 1987 r. współtworzył stowarzyszenie o nazwie Niezależny Ruch Społeczny „Ziemia Chełmińska”, które stawiało sobie za cel m in. podejmowanie działań mających doprowadzić do pełnej demokratyzacji i samorządności w kraju, a także ochronę praw człowieka. W dniu 14 sierpnia 1988 r. był jednym z sygnatariuszy powstania Toruńskiego Porozumienia Obywatelskiego, które miało koordynować działania ugrupowań niezależnych dla dobra Regionu. Członek Komitetu Obywatelskiego NSZZ „Solidarność” w Toruniu, organizującego kampanię wyborczą toruńskich kandydatów „solidarnościowych” do Sejmu.

Włodzimierz Sawicki, ur. 15.07.1955 r.

Jeden z aktywniejszych działaczy opozycyjnych w Zakładach Elektronowych „Unitra-Toral” w Toruniu. W marcu i kwietniu 1976 r. dokonał dwukrotnego oblania farbą Pomnika Wdzięczności Armii Radzieckiej w Toruniu za co został aresztowany na 48 godzin. Prokuratura Rejonowa w Toruniu w przedmiotowej sprawie umorzyła postępowanie z jednoczesnym wyznaczeniem wyżej wymienionemu dwuletniego okresu próby oraz nakazała przepracowanie społecznie 20 godzin i uiszczenie grzywny. Po wprowadzeniu stanu wojennego mieszkanie Włodzimierza Sawickiego stało się punktem przechowywania nielegalnych wydawnictw. Był również jednym z głównych dostarczycieli ulotek do ZE „Unitra-Toral” oraz kolporterem wydawnictw bezdebitowych na toruńskich osiedlach. Zatrzymany w nocy z 29 na 30 sierpnia 1983 r. i aresztowany tymczasowo postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Toruniu z dnia 31 sierpnia 1983 r. Osadzony w Areszcie Śledczym w Toruniu. Za przyznanie się do popełnienia zarzucanego mu czynu został zwolniony z aresztu w dniu 20 września 1983 r. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 4 lipca 1984 r. skazany na karę 1 roku pozbawienia wolności. Postanowieniem z 27 lipca 1984 r. Sąd Rejonowy w Toruniu zastosował w stosunku do wyżej wymienionego amnestię.

Mieczysław Skrzypek, ur. 25.03.1931 r.

Aktywny działacz opozycji niepodległościowej w Toruniu. Od października 1980 r. członek NSZZ „Solidarność” w Pomorskich Zakładach Aparatury Elektrycznej „Ema-Apator” w Toruniu, pełniący funkcję Sekretarza Komisji Zakładowej. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność w zdelegalizowanym związku. Zajmował się kolportażem podziemnej prasy, organizacją strajków w zakładzie pracy oraz uczestniczył w nabożeństwach odprawianych w toruńskich kościołach w intencji represjonowanych opozycjonistów z Zakładów „Apator”. W latach 1983-1987 wielokrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany przez SB w Toruniu. W czerwcu 1984 r. po dokonaniu przeszukania w miejscu zamieszkania i w miejscu pracy, podczas którego znaleziono i zarekwirowano nielegalne czasopisma i literaturę, przesłuchiwany i zatrzymany na 48 godzin w areszcie w Wąbrzeźnie. W latach 1983 – 1985 zastrzeżono mu wyjazdy zagraniczne.

Joanna Teresa Urban, ur. 30.04.1957 r.

Pracownik Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy związana z bydgoskim środowiskiem opozycyjnym. Działaczka Bydgoskiego Komitetu Obrony Więźniów Politycznych i współtworząca pismo „Będziemy Wolni” wydawane przez Komitet od września 1981 roku, a także aktywnie uczestnicząca w akcjach na rzecz uwolnienia wiezionych przywódców Konfederacji Polski Niepodległej. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaniechała działalności opozycyjnej. Dnia 8 kwietnia 1982 r. pod zarzutem utrudniania postępowania karnego oraz zorganizowania i kierowania nielegalnym związkiem została tymczasowo aresztowana i postanowieniem Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Bydgoszczy osadzona w Zakładzie Karnym w Fordonie, w którym przebywała do dnia 14 czerwca 1982 r. W dniu 18 czerwca 1982 r. postępowanie prowadzone przeciwko wyżej wymienionej zostało umorzone. Po zwolnieniu z więzienia nadal angażowała się w działalność podziemną m.in. poprzez udział w kontrpochodzie zorganizowanym w dniu 1 maja 1983 r. w Bydgoszczy oraz udział w strajkach na Wybrzeżu w 1988 r.

Włodzimierz Winclawski, ur. 21.08.1942 r.

Pracownik naukowy UMK w Toruniu. Od 1980 r. działacz NSZZ „Solidarność” w Toruniu, członek Tajnego Konwentu Doradców Regionu. Od 1985 r. wykładowca powstałego przy Kościele Matki Boskiej Zwycięskiej w Toruniu Chrześcijańskiego Uniwersytetu Robotniczego oraz Wszechnicy Związkowej. W latach 1984-1986 pełniący funkcję prorektora ds. nauki, zwolniony za „dawanie złego przykładu studentom” poprzez nie uczestniczenie w pochodach pierwszomajowych. W związku z działalnością związkową inwigilowany przez SB w Toruniu do 1989 r.

Leszek Zejfert, ur. 19.02.1959 r.

Pracownik Toruńskiej Przędzalni Czesankowej „Merinotex”. Po wprowadzeniu stanu wojennego czynnie zaangażował się w działalność opozycyjną. Przygotowywał matryce na potrzeby niezależnego pisma – „Pogłos”, ukazującego się od marca 1982 r. w TPCz „Meriniotex”. W 1983 r. rozpoczął pracę przy składaniu i sklejanu książek drukowanych przez podziemne „Wydawnictwo Kwadrat”. Na zamówienie innych ośrodków opozycyjnych w kraju m. in. Warszawy, Gdańska, Poznania i Katowic przygotowywał elementy techniczne niezbędne do druku i produkcji podziemnych wydawnictw. Udostępniał również na potrzeby „Wydawnictwa Kwadrat” własne pomieszczenia mieszkalne. W 1984 r. nadawał audycje radiowe, emitowane na fonii programu pierwszego Telewizji Polskiej w ramach „Radia Solidarność”.

Pośmiertnie

Janusz Bucholc, s. Edwarda, ur. 19.09.1942 r.

W sierpniu 1980 r. współorganizator strajku w Pomorskich Zakładach Urządzeń Okrętowych „Warmia” w Grudziądzu, od września 1980 r. w strukturach NSZZ „Solidarność”. Przewodniczący Komisji Interwencji przy MKZ NSZZ „Solidarność” w Grudziądzu, członek Prezydium MKZ i członek Prezydium Zarządu Regionu. Internowany w okresie od 13 grudnia 1981 do 10 marca 1982 r. w Ośrodku Odosobnienia w Potulicach. Po zwolnieniu z internowania kontynuował działalność opozycyjną. W latach 1982-1989 pełnił

funkcję przewodniczącego Prezydium Tymczasowej Miejskiej Komisji Porozumiewawczej „Solidarność” w Grudziądzu. Współzałożyciel, redaktor i drukarz podziemnego pisma „Iskry” oraz kolporter prasy niezależnej. W latach 1985-1989 był współpracownikiem Komisji Interwencji i Praworządności NSZZ „Solidarność”, a w latach 1988-1989 jako przedstawiciel „Warmy” wchodził w skład Regionalnej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” w Toruniu. W związku z prowadzoną działalnością był wielokrotnie zatrzymywany, przesłuchiwany i inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa.

Wojciech Cieślewicz, ur.09.02.1953 r.

Absolwent Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu i Podyplomowego Studium Dziennikarskiego w Warszawie, w latach 1976 - 1977 inwigilowany przez SB w związku z przywozem z zagranicy nielegalnej literatury i reprezentowaniem negatywnego stosunku wobec ówczesnie panującego systemu politycznego m.in. podczas wyborów do Sejmu i WRN w marcu 1976 r. Dnia 13 lutego 1982 r. został dotkliwie pobity przez funkcjonariuszy ZOMO podczas działań interwencyjnych na Moście Teatralnym w Poznaniu jako przypadkowy świadek manifestacji pod Pomnikiem Ofiar Czerwca 1956 r. Na skutek doznanych ciężkich urazów głowy zmarł w Szpitalu Wojewódzkim w Poznaniu dnia 2 marca 1982 r. Wszczęte w dniu 23 lutego 1982 r. przez Prokuraturę Wojsk Lotniczych w Poznaniu śledztwo w sprawie pobicia i śmierci Wojciecha Cieślewicza zostało umorzone postanowieniem z dnia 15 czerwca 1982 r. wobec nie wykrycia sprawców tego czynu.

Tadeusz Duszyński, ur. 28.12.1948 r.

Od 1980 r. działacz NSZZ „Solidarność” w Ośrodku Badawczo Rozwojowym „Metalchem” w Toruniu. Kolportował wydawnictwa podziemne w Toruniu oraz przewoził je pomiędzy Toruniem, Bydgoszczą i Warszawą. W 1987 r. współzałożyciel Niezależnego Ruchu Społecznego „Ziemia Chełmińska”. W dniu 11 listopada 1988 r. został zatrzymany przez SB za zorganizowanie nielegalnego zgromadzenia przed Kościołem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Toruniu, w związku z siedemdziesiątą rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Za powyższe w dniu 3 stycznia 1989 r. został skazany Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Torunia na karę grzywny. Po wniesionym przez ww. odwołaniu postępowanie zostało umorzone w dniu 6 lipca 1989 r.

Witold Hatka, ur. 25.06.1939 r.

W 1980 r. współtwórca Solidarności Rolniczej oraz jej przewodniczący w gminie Białe Błota. W 1981 r. przewodniczący Solidarności Chłopskiej w Krajowej Komisji Porozumiewawczej „Solidarności”. W dniach od 16 marca do 17 kwietnia 1981 r. współorganizator strajku okupacyjnego w KW ZSL w sprawie legalizacji „Solidarności” Rolników Indywidualnych. W dniu 17 kwietnia 1981 r. sygnatariusz porozumień bydgoskich. W lipcu 1981 r. Uczestnik Kongresu Europejskich Związków Zawodowych FISBA-CISL w Rzymie. We wrześniu 1981 r. uczestnik spotkania Ogólnopolskiego Komitetu Założycielskiego „Solidarności” Rolników Indywidualnych w Wierchosławicach oraz członek Prezydium odpowiedzialny za kontakty z episkopatem. Po wprowadzeniu stanu wojennego współorganizator Ogólnopolskiego Komitetu Oporu Rolników w województwie bydgoskim. W związku z prowadzoną działalnością internowany w okresie od 8 września do 12 grudnia 1982 r. w Ośrodku Odosobnienia w Mielęcinie k/Włocławka. Przez cały okres działalności inwigilowany przez SB. W latach 1983 – 1989 na emigracji w USA.

Danuta Sulińska, ur. 13.03.1945 r.

W latach 80-tych jako pracownik zakładów „EMA-APATOR” w Toruniu była aktywną działaczką opozycji niepodległościowej. Zaangażowana w kolportaż nielegalnych wydawnictw: „Toruński Informator Solidarności” oraz „Kontra” na terenie zakładu pracy i miasta Torunia. W dniu 25 maja 1983 r. została zatrzymana na 48 godzin. W chwili zatrzymania w zakładzie pracy, była w posiadaniu nielegalnych wydawnictw. Za prowadzoną działalność w dniu 27 maja 1983 r. została aresztowana pod zarzutem kolportażu nielegalnych wydawnictw. W dniu 14 czerwca 1982 r. uchylono tymczasowe aresztowanie, a

postępowanie przygotowawcze umorzono postanowieniem Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 6 września 1983 r. na mocy ustawy o amnestii. Inwigilowana przez SB w Toruniu do 1985 r.

Tadeusz Waśkiewicz, s. Lucjana, ur. 21.10.1948 r.

Aktywny działacz NSZZ „Solidarność” w Toruńskich Zakładach Urządzeń Okrętowych „Towimor” w Toruniu. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaniechał działalności związkowej. Zajmował się kolportażem nielegalnych ulotek na terenie zakładu pracy. Dnia 19 grudnia 1981 r. został zatrzymany i aresztowany postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Toruniu z dnia 19 grudnia 1981 r. Osadzony w areszcie KWMO w Toruniu i Areszcie Śledczym w Toruniu. Objęty śledztwem wszczętym na mocy postanowienia Prokuratury Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy z dnia 19 grudnia 1981 r. w sprawie rozpowszechniania nielegalnych ulotek. Skazany wyrokiem Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy z dnia 27 stycznia 1982 r. na karę 3 lat pozbawienia wolności i pozbawienia praw publicznych na okres 2 lat jako oskarżony o to, że w okresie od 13 do 19 grudnia 1981 r. w Toruniu, będąc członkiem NSZZ „Solidarność” nie zaniechał zawieszonyj działalności związkowej, rozpowszechniając na terenie zakładu pracy ulotki. Osadzony Zakładach Karnych w Koronowie i Potulicach. Uchwałą Rady Państwa z dnia 19 marca 1983 r. zwolniony warunkowo z odbycia reszty kary pozbawienia wolności z wyznaczeniem okresu próby na 3 lata. Zwolniony z więzienia w dniu 25 marca 1983 r. Po zwolnieniu z więzienia kontynuował działalność opozycyjną. Dnia 8 marca 1984 r. został zatrzymany i przesłuchiwany w związku z kolportażem ulotek na terenie TZUO „Towimor” w Toruniu.